

De Rode Draad is het kennis- en informatie-centrum voor sekswerk in Nederland. Onze missie is om de positie van sekswerkers te verbeteren door te informeren, signaleren, onderzoeken, adviseren en verbinden.

Notitie van Stichting De Rode Draad voor de Commissievergadering van 12 juni 2012

*Stichting De Rode Draad
Kloveniersburgwal 47
1011 JX Amsterdam*

*www.rodedraad.nl
info@rodedraad.nl
www.twitter.com/sekswerk*

Contactpersoon:

Drs. Alexandra van Dijk
avandijk@rodedraad.nl
tel. 06 21277676

Bijlage: Rode Draad rapport 'Sekswerk in Nederland in 2011'.

Betoog van De Rode Draad tijdens de Commissie vergadering

Mensenhandel is een grove schending van de fundamentele mensenrechten. En de bestrijding ervan geniet internationaal en nationaal absolute top prioriteit.

Om een dergelijk ernstig delict effectief te bestrijden, heeft het registreren van de werknemers geen enkele toegevoegde waarde.

Onderzoek van De Rode Draad wijst uit dat prostituees zullen zich onttrekken aan de registratieplicht en op andere, onvergunde, wijzen zullen gaan werken.

Er zijn een aantal kwetsbare groepen binnen de prostitutie anno 2012:

1. Vrouwen die in de onvergunde sector werken, zoals in illegale bordelen, privé escort in hotels, Chinese beautysalons, of zij die werken vanuit huis of via de horeca.
2. Midden en Oost-Europese vrouwen (m.n. uit Hongarije, Bulgarije en Roemenië). Waarbij een oververtegenwoordiging lijkt uit de Roma cultuur.
3. Nederlandse vrouwen en meisjes, zoals thuiswerkers en minderjarige slachtoffers van loverboys.
4. Jonge Oost-Europese mannen, die naar Nederland komen voor homo prostitutie. Maar ook transgenders en travestieten.
5. Nieuwe groepen van buiten de Europese Unie die de Nederlandse markt willen betreden, onder meer uit de Oekraïne en Albanië.

Was er vroeger meer mensenhandel of uitbuiting dan nu?

Er is nu meer aandacht voor het thema, en dat is terecht.

De toename van het aantal geregistreerde slachtoffers is een feit.

De patronen van mensenhandel worden beter herkend. Evenals de slachtoffers en de omstandigheden waaronder zij zich bevinden.

Wat ziet De Rode Draad als de oorzaken van mensenhandel en andere misstanden in de prostitutie:

De oorzaken van mensenhandel zijn ten dele te vinden in:

1. De toegenomen Europese arbeidsmigratie. Het grote mondiale welvaartsverschil zorgt voor een permanente migratiestroom, zelfs tussen de EU landen, van kansarme mensen, voor een beter bestaan.
2. De onvolwassenheid van de vergunde prostitutie sector in Nederland.
3. Het gebrek aan handhaving, vooral in de onvergunde sector.
4. De lage pakkans (mensenhandel blijkt vaak moeilijk te bewijzen).
5. De bureaucratie en ontoegankelijkheid van het Nederlandse systeem. Immigranten zetten een malafide intermediair in die hen helpt bij de immigratie, registratie bij de KvK en Belastingdienst en bij vestiging in Nederland.
6. De wensen van de werknemers in de sector komen niet overeen met de mogelijkheden die geboden worden door de markt. Vrouwen en mannen willen zelfstandig werken, waarbij ze zelf de werktijden en de arbeidsvoorwaarden bepalen. Ze betalen nu wel belasting en dragen

af aan exploitanten, maar krijgen hier weinig voor terug. Registratie haalt niets uit tegen uitbuiting op de werkplek.

7. De repressiviteit van het huidige vergunningstelsel heeft tot gevolg dat exploitanten van seksbedrijven een monopoliepositie hebben.

Misstanden; wat kunnen we daar tegen doen, wie zou dat moeten doen en wie moet daar op toezien?

1. Ten aanzien van de doelgroep: Raadpleeg de mannen en vrouwen in het vak en ervaringsdeskundigen op het gebied van uitbuiting en mensenhandel. Bij het maken van beleid wordt immers altijd de doelgroep betrokken. De Rode Draad heeft contacten met slachtoffers en voormalig slachtoffers van mensenhandel. We nodigen u van harte uit voor een consultatieronde met deze ervaringsdeskundigen over een eventuele registratieplicht.
2. Ten aanzien van informatie en terminologie: prostituees uit andere culturen herkennen zich niet in termen als 'mensenhandel' en 'loverboy'. Laat deskundigen de informatie verzorgen.
3. Ten aanzien van controle en opsporing: Intensiveer de samenwerking met –potentiële- bronlanden. De Rode Draad heeft al jaren contacten met betrouwbare NGO's in herkomstlanden. Maar ook: De patronen van uitbuiting in de prostitutiesector hebben aangetoond dat bepaalde organisaties met een puur registrerende taak (zoals bevolkingsregister en KvK) kwetsbaar zijn door hun gebrek aan inspectie- en opsporingsbevoegdheden. Laat ook de Arbeidsinspectie en de Belastingdienst de vergunde én de onvergunde sector goed doorlichten.
4. Ten aanzien van vergunningen en handhaving: versoepel het vergunningenbeleid. Doorbreek de monopoliepositie van de exploitanten. Maak het mogelijk dat vrouwen en mannelijke sekswerkers zich kunnen inkopen in een maatschap, die zij zelf beheren. Laat handhaving plaatsvinden op het criterium 'vrijwilligheid van werken'.

De Rode Draad pleit voor innovaties in de vergunde sector:

1. Biedt een systeem aan van vrijwillige zelfcertificatie, waarbij een training wordt gevolgd over 'werken in Nederland'. De Rode Draad zou dit vanuit haar expertise kunnen opzetten.
2. Verruim het vergunningensysteem, zodat zij die zelfstandig willen werken –zijnde vrouwen en mannen, maar ook paren- in aanmerking komen voor een vergunning.
3. Maak het mogelijk dat kan worden gewerkt in de vorm van een maatschap, waarin vrouwen en mannen zich kunnen inkopen.
4. Zet in op een goede en effectieve dienstverlening en informatieverstrekking.

Registratie van sekswerkers, welke gevolgen heeft dat?

1. De Rode Draad heeft het onderwerp besproken met de ruim 2300 sekswerkers die zij in 2011 heeft bezocht. Vrouwen en mannen geven aan zich aan de registratie te zullen onttrekken. Vooral zij die nu een behoorlijke mate van zelfredzaamheid hebben zullen in het onvergunde circuit gaan werken. Men beschouwt registratie als een vorm van stigmatisering. Dit zien we in Utrecht reeds gebeuren. Sinds de registratieplicht zijn Nederlandse vrouwen daar vertrokken (of werken in een onzichtbare vorm) en Oost-Europese vrouwen hebben hun plaats ingenomen. Registratie leidt zo tot een aanzuigende werking voor Oost-Europese vrouwen. Oost-Europese vrouwen en mannen zijn kwetsbare groepen.

2. Sekswerkers geven aan dat zij al geregistreerd zijn; waarom kunnen de gegevens van de belastingdienst en KvK niet gebruikt worden voor deze doeleinden?
3. Buitenlandse vrouwen geven aan dat ze bang zijn dat voor de autoriteiten in het land van herkomst. Mogelijk zouden zij de gegevens kunnen in zien van het register. Digitale overheidssystemen en de overheid zelf worden gewantrouwd door de doelgroep. En dat het systeem gehackt wordt, is niet geheel ondenkbaar.
4. De opsporingsdiensten in Nederland hebben jarenlang trainingen gevolgd om mensenhandel te herkennen. Hoe kunnen we dezelfde vaardigheden verwachten van de mensen die straks de registratiegesprekken voeren, op gemeentelijk niveau?
5. Nederland neigt in toenemende mate naar een repressiever systeem. Het strafbaar stellen van de klant in landen als Zweden heeft geleid tot een forse toename van geweldsdelicten tegen prostituees.
6. Het is bijzonder moeilijk om een waterdicht systeem te ontwerpen, waarin de klant met zekerheid kan vaststellen of een prostituee geregistreerd is.

*'Ceterum censeo legem meretricum delendam esse'*¹

(Vrij naar Cato de Oudere, ca. 200 v. Chr.)

---

¹ "En verder ben ik van mening dat de wet van de (geregistreerde) prostituees afgeschaft moet worden"

Vragen expertmeeting prostitutiewet 12 juni 2012

- De Nationaal Rapporteur Mensenhandel heeft op 8 mei 2012 de vaste Kamercommissie voor Veiligheid & Justitie voorgelicht over het wetsvoorstel regulering prostitutie. De Nationaal Rapporteur Mensenhandel steunt het wetsvoorstel als goede aanzet om de mensenhandel aan te pakken. Deelt u die mening? En zo ja waarom? (Allen)

De Rode Draad deelt deze mening niet. Consultatieronden van onze veldwerkers, die ervaringsdeskundigen zijn, wijzen uit dat vrouwen en mannen in het vak zich niet zullen laten registreren. Zij zullen óók niet stoppen met werken, maar geven aan op andere (lees: onvergunde) wijzen te gaan werken.

De prostituees en De Rode Draad begrijpen niet waarom sekswerkers nog eens apart van KvK en Belastingdienst moeten worden geregistreerd om misstanden tegen te gaan. Richt de energie vooral op de malafide intermediairs en de daders.

- Om welke aantallen seksbedrijven en prostituees gaat het landelijk? Is er onder de prostituees qua aantallen een splitsing te maken tussen buitenlandse en Nederlandse vrouwen? Uit welke Europese en derde landen komen de buitenlandse vrouwen? Is bekend wat de gemiddelde verblijfsduur is? Hoeveel van hen zijn 21 jaar en ouder? Dit alles zo mogelijk gemeten ultimo 2011? (Werson, van Dijk)

De omvang van de vergunde en de onvergunde sector is onbekend. Veel sekswerkers werken gecombineerd in de vergunde sector en in de onvergunde sector. Ze werken bijv. achter een raam en bieden privé ook nog diensten aan.

De vergunde bordelen nemen snel in aantal af. De escortbranche groeit. De ramen staan onder druk. De onvergunde sector groeit snel. Voor meer informatie verwijzen wij u graag naar ons Trendrapport 'Sekswerk in Nederland in 2011'.

Het betreft een mobiele groep. Prostituees in Nederland zijn momenteel hoofdzakelijk afkomstig uit Nederland, Hongarije, Roemenië en Bulgarije. Maar ook uit Thailand, China, Nigeria en Latijns-Amerika.

De ervaringen in andere landen leert dat vooral de buitenlandse vrouwen zich (onder druk) laten registreren. De verwachting is dat iedereen, zowel buitenlandse als Nederlandse vrouwen (m.n. zij die momenteel vrijwillig werken) andere oplossingen zullen gaan zoeken.

De Rode Draad kan geen cijfers en percentages geven. Wij kunnen alleen zeggen dat alle vrouwen die wij kennen (2300 in 2011), de registratie zullen ontlopen. Uitzondering zijn misschien de vrouwen die als zelfstandige escort werken en/of als thuiswerker, die in de foutieve veronderstelling leven dat als ze geregistreerd zijn, ook een vergunning hebben om zelfstandig als escort te werken of thuis te mogen ontvangen. Wanneer zij erachter komen dat dit niet het geval is, zullen ook zij zich niet registreren, maar elders gaan werken.

- In het wetsvoorstel is een leeftijdsgrens van 21 jaar opgenomen. Daarboven wordt men geregistreerd. Jonger niet. Dat betekent dat wellicht een grote groep buiten bereik van deze wet blijft. Hoe zal deze groep na invoering van de wet bereikt worden? En welke handhavingsmiddelen zullen tegen deze 21-minners worden ingezet? (Werson, Van der Laan)

De Rode Draad pleit voor het invoeren van een overgangsperiode voor de nu werkzame prostituees onder de 21 jaar. Prostituees die nu 18 of 19 jaar oud zijn nemen verontrust contact op met De Rode Draad en vragen wat ze straks kunnen doen. Ze zijn niet voornemens te stoppen met werken.

- Welk percentage van de Nederlandse vrouwen zal na invoering van het wetsvoorstel naar verwachting de illegaliteit induiken en is de verwachting dat ook de groep buitenlandse vrouwen onzichtbaar wordt. (Van Dijk?)

Er zijn geen betrouwbare cijfers te geven, omdat de groep zo ongelooflijk mobiel is. Het kan voor komen dat in een bedrijf 's middags alleen Nederlandse vrouwen zitten en 's avonds alleen buitenlandse vrouwen. Je kunt alleen een momentopname geven op grond van de telefoontjes en mails aan de Rode Draad en het veldwerk. Ervaringen met registratie in het verleden en ons onderzoek onder prostituees wijzen uit dat een groot deel zich zal onttrekken aan registratie.

De huidige trend is al richting onvergund circuit:

- Het aantal (voor hulpverlening, voor ons en voor de gezondheidszorg) bereikbare vergunde bedrijven drastisch is afgenomen, bijna is gehalveerd.
- Ook het aantal ramen sinds 2000 bijna gehalveerd is.
- Er wel meer vergunde esortbedrijven bij zijn gekomen, maar we hebben geen toegang tot die gegevens.

- Volgens het wetsvoorstel gaat de registratie gelden voor 3 jaar en 3 maanden na het registratiegesprek en wordt indien een hernieuwde registratie uitblijft uit het systeem gehaald, zo begrijpen de leden van D66 het wetsvoorstel. Wordt de eenmaligheid van een registratiegesprek in een periode van driejaar en drie maanden tegen de achtergrond van het doel van het wetsvoorstel, de bestrijding van mensenhandel, effectief geacht. (Allen)

De Rode Draad is van mening dat een registratiegesprek weinig zal bijdragen aan de preventie of opsporing van misstanden in de prostitutie. Het is prettig dat de vrouwen en mannen informatie kunnen ontvangen tijdens het contact met de overheid. We hebben echter grote zorgen over de registratiegesprekken, die een grote kennis van zaken vragen van de uitvoerende overheid. Mochten er tijdens de gesprekken al signalen van misstanden worden opgevangen, wat gebeurt daar dan vervolgens mee? Hebben de politie en Openbaar Ministerie vervolgens voldoende capaciteit om uitbuiters van vrouwen die tóch geen aangifte doen op te sporen en te vervolgen?

- Volgens de memorie van toelichting horende bij het wetsvoorstel wordt van het registratiegesprek ook verwacht, dat er een voorlichtende, min of meer bevoogdende en daarom preventieve werking vanuit gaat. Hoe kijken de deelnemende partijen hier tegen aan? (Allen)

Idem